

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:
в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границю:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5¹/₂ год. пополудни.

Реданція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—

Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Caveant consules!

(Δ) У Відні відбувають ся тепер вельми важні переговори міністра-президента бар. Бака з провідниками парламентарних сторонництв, щоби довести до полагоди міністерске пересиленє і обезпечити успішну законодатну роботу в держ. раді, котра імовірно збере ся 17. с. м. на осінню сесию. Сими переговорами бажає бар. Бек вислідити взаємини сторонництв парлам. до правительства і дізнати ся від них, яку поруку дають они що до правильної парламентарної роботи і полагоди найважніших потреб державних. Відповідно до того війшли би з тих сторонництв їх представники до міністерства. Поки що мали сї переговори більше інформаційний, не обов'язуочий характер, бо не в виключена можливість, що лише вчасти буде міністерство реконструоване. Німці раді би удержати міністрів Мархета і Дершатту, а бодай сего останнього з огляду на розпочате удержавленє деяких залізниць. Одначе не в виключена і така можливість, що бар. Бек представить цісареві просьбу цілого кабінету о відставку, а нема сумніву, що в таким случаю одержав би задачу утворити нове міністерство і тоді оглядав би ся за представниками сторонництв парламентарних, котрі дали би єму поруку правильної роботи законодатної. Урядничий кабінет, за яким побивають ся німецькі «вольнодумці», єсть по думці христ. суспільної кореспонденції «Austria» виключений. До поясненя відносин посеред чеських сторонництв може послужити замітна вість з Праги, що завтрішнього дня (6. листоп.) має там відбути ся засіданє виконного комітету чеських сторонництв, котре має закінчити ся імовірно виступленєм молодочехів з загальної організації, а се означалоб зворот молодочехів в право і зірване з крайними живлами.

В інформаційних переговорах бар. Бек не обминув також Русинів, руского клубу. Вже вчерашня вість, подана Zeit-ом, так затривожила всепольске Slowo, начеб бар. Бек думав покликати пос. Василька до кабінету, щоби тим способом обезпечити собі поміч руских послів, вказувала не те, що міністер президент буде пересправляти також з руским клубом. З Відня звіщає Slowo polskie, що ві второк переговорював бар. Бек з пос. Цеглинським і Лукашевичом, котрі представили єму свої домаганя і заявили, що становище руского клубу буде в держ. раді зави-

сима від здійсненя сих домагань, а яко найважніші домаганя представили они шкільні справи, особливож скору полагоду університетської справи.

Як бачимо отже, хвиля тепер вельми важна, в тих днях буде рішати ся справа реконструкції міністерства. Як звіщає Reichspost, христ. суспільники домагають ся від бар. Бека уладженя відносин в Чехах, від чого в зависиме співділанє згідне міністрів. В тій справі довго пересправляв бар. Бек з д-ром Люегером і міністром Гессманом, а як той сам дневник запевняє, предложить бар. Бек 7. або 8. листопада цісареві справозданє про вислід своїх заходів і тоді послідувє рішенє монарха.

В сій важній хвилі повинні би провідники руского клубу бути на місці і допильнувати справи, а не ждати аж скликаня держ. ради, бо тоді буде вже запізно. Не маємо інформацій, які домаганя поставили пос. Цеглинський і Лукашевич, а не хочемо перечити, начеб шкільні справи не були важні. Але крім тих в ще багато інших пекучих справ, котрих рішенє повинно би вже тепер послідувати, маємо також багато народогосподарских потреб, котрі також належалоб заспокоїти, а найважнішою справою на нашу думку в, щоби і руский марід мав своїх представників в міністерствах. Досить згадати про се, що недавно введено в житє міністерства робіт публичних; всі сторонництва парламентарні мають там своїх референтів і концептових урядників, а руский клуб не здобув ся на те, щоби хоч одну концептову силу там для Русинів здобути. Тимто відкликуємо ся в тій важній і наглій хвилі до президії клубу, щоби взяла справу в свої руки і подбала о полагоду пекучих потреб і невідкладних домагань руского народу, а до сего треба в сій хвилі прояви президії у Відні. Тож caveant consules!

Політичний огляд.

Заграниця.

В Петербурзі проявив ся, як звідтам звіщають, вже від суботи важний зворот, котрий може довести до поважного заколоту міжнародного положеня. Росія починає виступати неприязно супроти Австрії а підохочувати Сербію. А хоч ся заохота Сербії поки що проявляє ся в невразних дипломатичних висловах, всеж таки в Білгороді можуть се зрозуміти яко нову понуку, щоби доте-

перішній воєнний настрій ще більше роздмухати. Сербский королевич, як висловив ся, в зовсім вдоволений з поїздки до Росії і виніс звідтам переконанє, що російські правит. круги відносять ся прихильно до Сербії і готові дати їй моральну поміч, колиб лише обминали всего, що виглядало би на пряму провокацію. Як запевняє Berl. Tageblatt, поїздка королевича була успішна, а на се вказує обставина, що Росія не хоче признати злуки Босни, а через те стає конференція безпредметовою. Извольский висловив ся, що автономія Босни і Герцоговини буде найліпшою розв'язкою. Пасич запевняє з того самого жерела, що цар обіцяв Сербії далекосяглу поміч. Сербія бажає автономії Босни і Герцоговини під протекторатом европ. держав, не домагаючись з них утвореня королівства. До цісаря Франц Йосифа мав цар передати відручне письмо через амбасадора австрійского гр. Берхтольда яко відповідь на відручне письмо австр. цісаря, котрим звістив царя про намірену злуку Босни і Герцоговини.

Посли російської думи, котра сими днями зібрала ся на сесию, задивляють ся вельми на балканські події і приїзд сербского королевича, але всі заявляють свою прихильність Сербам. Одначе крім кількох загорільців, нема в думі таких послів, котрі задля Сербії заступувалиб Росію у війну з Австрією. Многі послы радїб бодай морально або дипломатично пособляти Сербії, всеж таки війну Росії з Австрією вважають божевільністю. Росія на їх думку, могла би лише запротестувати проти злуки Босни, хоч і се може довести до великої небезпечности. Найменше прихильности заявляють Сербії правіця і умірені, а кн. Урусов заявив рішучо, що Росія сама убога і не в силі помогти бідним землякам і повинна передовсім у себе завести лад, школи, скріпити військо і флоту, поки подумає про демонстрації.

Наслідком сего підбадьорюваня Сербів з російского боку, починає в Сербії знов більше котлувати а положене стає вельми грізним, там пруть зовсім рішучо до війни. Не сумніваємо ся, що австрійска воєнна управа буде на все готова. Сербский митрополит в посланію заявляє, що нема иншого виходу для Сербії, як умерти за Славянство.

До Рістовича наспіло 50 вагонів скорострільних пушок. З Триєсту звіщають, що там з фабрики Шнайдра наспіло 108 скорострільних пушок, але власти здержали їх. Часописи сербські домагають ся, щоби їх звернено назад до Франції а звідтам вислано морем до Туреччини.

В Білгороді студенти відбувають війскові вправи під проводом офіцерів. Творять ся також жіночі легіони і вправляють ся у воєнним ремеслі. Білгородский охотничий корпус оповіщує відозву і покликуючи ся на 8 мільонів Сербів заповідає, що вже в тих днях загомонить воєнний облик, щоби визво-

лити Сербів з австр. ярма. Задержана в Австрії посилка оружя наспіла до Білгороду через Туреччину, а се викликало велике одушевлення (52 вагони скорострільних пушок).

В Туреччині повстає внутрішній розлад. Молодотурки намагають ся з Ільдиз - палати усунути вірні султанові гвардії, а се віщує лихий кінець для султана. Можна сподівати ся, що відтак настане криваве панованє преторіяньске. В касарнях повстав бунт підофіцерів, котрі домагали ся розпущеня війська. Слідство довело до компромітації також офіцерів.

Сербска скупштина відбула тайне засіданє, на котрім мали ухвалити перенесенє столиці до середини краю. Се вказувало би на рішуче приготуванє до війни.

Промова г-ра К. Левицького

виголошена в бюджетовій дебаті галицького сейму дня 26. жовтня 1908.

(Дальше).

Проти додатків до податку особисто-доходового підносять ще сі закиди що до податкової техніки. Податкова техніка робить труднощі в розложеню додатків до податку, що обтяжає цілий об'єкт маєтковий податника, положений в різних краях. Та та техніка не є однак ніякою перепоною, бо наші власти вміють всюди найти сей податковий крейцар, тут іде о що иншого, о засаду, чи висше оподаткованє є можливе до видержави, чи ні? І коли розчислимо ся, то дійдемо до результату, що нинішній податок особисто-доходовий в найнижших класах вносить менше, як 1 прц., найвищий не доходить до 5 прц., отжеж засада до можливого оподаткованя є ненарушена і маємо субстрат до того, аби той податок підвишити. І тоді доходимо до того, що з одного боку обтяжуємо податком від горівки верстви найбіднійші, незаможні, а з другої сторони обтяжаємо верстви заможнійші.

Пос. Пайгерт підніс тутки питання в справі проблему, який ставлять соціальні демократи, чи знести всі податки, а запровадити податок особисто-доходовий? Сеї річі не можна брати літерально, дословно, засада нашого оподаткованя лежить перше в тім, щоби лишати мінімум existentiae, друге, щоби брати податок від маєтку і доходу, а третє, щоби приміняти засаду прогресії. А засаду маєткової прогресії можна перевести при податку ґрунтовім, домовім і що для нашого краю є особливо потрібне, при спадковім.

В той спосіб дійдемо до результату менше або більше корисного, бо до оподаткованя менше або більше діймаючого для податників. Те все є уваги в справі нашого фінансового білянсу.

Крім фінансового білянсу маємо ще білянс народний, білянс польско-руський. І коли білянс кравий дасть ся уратувати тепер затяганєм позички короткотермінової а відтак способом лекшим або гіршим для податників, то наш білянс руского народу має вже багато недобору, як що не знаємо, як єго покрити. І тут як раз з сього місця повинні ми здати собі справу, чи ми переведемо вже раз санацію наших відносин обох народів, польского і руского? Повинні ми застановити ся докладно, поважно і рішучо, чи ми наш білянс народний годні шанувати чи ні?

З висказів моїх попередників, з окремаж пос. Ценьского виходило би, що ми сего не хочемо, бо ми чули самі слова, самі обіцянки і приріканя, але не чули-

сьмо з єго слів ніякого заповіту фактів. «Му вам даму» — каже п. Ценьский, алеж ми на се чекаємо 40—50 літ. І годі се так довго відволікати. І каже п. Ценьский: «Ми є також заступниками Русинів». А для чогож в справах руских не хочете іти з нами, деж факти на ствердженє тих слів? Говорить ся про справи шкільні, говорить ся про школи народні, про школи середні, говорить ся про університет, говорить ся про адміністрацію, про ненависть, про Відень!... А хто тому винен, що так є? Дайте те, що викликає се ворогованє, а тогди усунете причину ненависти.

Возьмім на примір справу шкіл середних. Ми просимо, благаємо: уможливіть нам просьвіту, науку, культуру! Дайте нам школи середні! — Ми не маємо ані одної школи реальної, маємо ледви десятю часть ґімназий в порівнаню з нами... Чомуж ви нам того не даєте? Але ви, панове, кажете: «Ми маємо кравий закон з 1867 р., ми не можемо з'їкати ся наших прав». То ви нам так допоможіть до культури, бо прецінь ми нічого иншого не хочемо, як лиш запомаганя обрарованя нашої молодіжи, придбаня нашої інтелігенції! Для чого не скажете: «Скажіть нам, кілько вам треба ґімназий, най се порішаєт шкільні власти, а ми вам се дамо і не спротивимо ся!» А чиж ми хочемо того за ваші гроші? Чи ми хочемо касувати ваші польські ґімназии? Скажіть, панове, яко люди благородні: «Добре, ми не хочемо ставляти забори вашій культурі, годимо ся на се, а покликані шкільні власти най нам отворять нові школи!» Дайте хоч в тій одній справі доказ, що дійсно не хочете нам ставити забори. І ті всі kwestії, про котрі говорив пос. Ценьский, то ворогованє, та незгода, то переносенє політики в школи й університет — звідкиж се вийшло, як не з kwestії національної супрематії, з тих забор, які кождий видить, а серед котрих наш нарід дуже тяжко поступає наперед. Видко отжеж з тих слів п. Ценьского, що справа санації нашого білянсу народного значно тяжше піде, як санація білянсу фінансового. А причиною того є те, що ви, панове, на всі наші домаганя рівноправности, тої конечної рівноваги національно-суспільної в краю, стаєте глухими, ви устами п. Ценьского унаєте нас народом низшерядним та ділом доводите, що нас за таких маєте та так нас трактуєте і не хочете довести до тої національно-суспільної рівноваги в нашім краю.

(Дальше буде).

Допись.

З Брідщини.

(Спілка всеполяків з москвофілами. Що сказав митрополит о. Антоній уніятскому священникові в Почаєві? Децо більше правди о прогульці кацапів до Почаєва і Києва. «Волинєць» з Галичанина під монастирскими мурами в Почаєві і єго «разоблачєнія». Торжество св. Йова в Берестечку яко рєндант до всеславянської ідеї. Наше народнє і реліґійне становище в Брідщині за останних 20 літ і в 1908 році).

(Дальше).

Алеж бо і другої ціли не осягнули. З Галичини ані птах не опинив ся на сих торжествах над границею в Росії, окрім хиба «Волинця».

Тому то і Антоній і Виталій пізнали ся на наших хитрунах, завели ся в свої великих мріях і надіях; «опанувати духово повіт бродский», і хто знає, чи не длятого опинив ся «Волинєць» поза брамою під мурами монастирскими «Почаєва» і там аж виплакав ся, що зам-

кнулась брама, а може і калитка. Надармо спивала «руско-народная» організація повіта Броди шампани з російскими офіцерами в Бродях і пописувала ся російщиною. Після Почаєва і по торжествах над границею режим наших надграницьких хуліганів в Росії упав, бо виявилось, що они надули почаївских черців з Антонієм на чолі що до поширеня схизми за границею в Галичині.

Для ілюстрації, як слабкими чують ся істинно рускїі у себе над границею, нехай послужить торжество св. Йова в Берестечку, про котре оповімо за очевидцем.

Торжество св. Йова разом з візитацією митрополита Антонія тревало три дни. Першого дня приготували повитальну браму і трибуну для митрополита Антонія і проповідників на ринку якраз напроти костела. Народу зійшло ся до тисячи, між тим сьвящеників около 40. О 11. год. з рана прийшла чорносотенна процесія з Почаєва з портретом царя в числі до 20 люда. О третій по пол. приїхав митрополит Антоній і вступив на трибуну, а з ним асиста і архимандрит Виталій. Митрополит перехрестившись повитав нарід словами: «Здраствуйте ребята» а не «Слава Ісусу Христу». Головну промову повитальну держав архимандрит Виталій. Так заїлої промови справді не легко почуєш. Ціла она наповнена політикою, загоріlostю, аж сумно дивигьсь, що се промовляє духовний. Одна велика лайка на всіх інородців, Ляхів і жидів. Зміст єї менше більше такий: «По короткім зазві до морального життя, проти пачкованя горівки з Австрії, звернує ся о. Виталій зараз до політики кажучи: «Цар-батюшка дарував свободу вправді всім людам, але «повіренность» дав тільки «Русскому народу». Всі інородці, Ляхи, жиди, всі, хто не вступив до «Союзу русского народа», се враги царя, вон з ними! То все зрадники царя, але ви рускїі, вам дав цар довіренность, бороніть русскую землю. Ляхів, євреїв, прогнать, се драби, зрадники і т. д.

Не будемо повторяти сего вицьвіту ораторского о. Виталія, але булибсьмо пожелали учасникам праского зїзду і иншим Славянам а особливо Полякам, щоби були могли послухати сеї промови о. Виталія, разом з одиноким польким сьвящеником з Берестечка, що зложивши руки стояв напротив і слухав. Може булиб запили шампаном як в Празі. Для наших читачів подамо ще яко цікаве, що митрополит Антоній в кінцевій промові заповів третого дня ві вторник процесійний похід до Пляшевої, де полягло трицять тисяч козаків за віру і Україну. — «Тепер на їх могилах скот пасе ся, а так не годить ся, побудуємо, — мовляв — храм на їх кістках і рік річно будемо ходити молитись на їх могили».

Отже діждалисьмо ся, що для приєднаня народу українського згадує ся вже і Україна. Але загально, яко рефлексію мусимо подати, що справді не зрозуміле апостолованє о. Виталія і Антонія над границею. Длячого таке розгорчєнє? длячого така ненависть і завзятість не апостольска? Длячого такі проклони? Отже длятого, що хто не має аргументів доґматичних і не хоче дати народови правдивої просьвіти, сей булою, лайкою, проклоном а при тім виставностию обряду хоче потягнути маси за собою, котрі з недовірем звертають ся до таких опікунів. Отже духовеньству схизматичному як раз бракує аргументів доґми і науки і тому виступали в роді Виталія, виставними торжествами, чорносотенними походами хотять удержати уніятский в душі нарід, удержати між ним свій режим. А в сім році они надіялись потягнути до себе і наших людий з за границі, після обіцянки агентів з нашого

краю особливо з Брідщини. Але за границю до нас не перекинули они православія, а до того виказали, що обавляють ся і о свою границу, чоґо доказом є таке некультурне апостолованє. Доказом сего є, що родовиті Москалі як Виталій і Антоній для приєднання народу згадали нашу славу козачину і Україну і посвятили могили борців за поневолену Україну, над коґрою панують такі Виталії.

(Дальше буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В п'ятницю: руско-кат.: Аре-ти, Атаназія; римо-кат.: Леонарда. — В суботу: руско-кат.: Маркіяна; римо-кат.: Геркуляна.

— **До Риму!** В середу дня 11. с. м. о год. 6:30 вечером виїздить депутація Русинів, духовних і світських, на ювілей Святийшого Отця Папи Пія X. до Риму, так, щоби дня 14. листопада околo години 3. по полудни за помочи Божою прибути до вічного міста. Для замовлення білетів завчасу, необхідно є надіслати зголошеня до Митроп. Консисторії най-дальше до дня 7. листопада с. р.

— **Фундація Романа Алексевича.** З нагоди ювілею 60-літнього володарства цїсаря Франц Йосифа, начальник суду в Угнові радн. Роман Алексевич зложив в намісництві в облїгаціях 18.000 К на утворенє фундації свого імени під управою Ставропігійского інститута у Львові. Названа фундація — як доносить „Галичанін“ — ділиться на три часті: 1) відсотки від 3.000 К для виплати що року одному бідному а чесному хліборобови, без ріжниць пола, рускої народности, гр.-кат. або правосл. віроісповіданя, або вдові або сироті по хліборобови; 2) відсотки від 3.000 К для виплати що року одному убоґому а примірному слугі, зарібникови або робітникови, без ріжниць пола, або їх вдовам або сиротам, рускої народности, гр.-кат. або правосл. віроісповіданя; 3) відсотки від 12.000 К для виплати що року церковним комітетам на будову руских церков гр.-кат. або православних (?) передовсім а уяґлядненєм тих місцевостей, де ще нема церкви; відсотки до висоти 3.000 К мають бути обернені в першій мірі на будову гр.-кат. церкви св. Юстини в Ряшеві, гр.-кат. церкви св. Івана в Коросні і гр.-кат. церкви св. Ольги в Горлицях. Управляючий совіт Ставроп. інститута, очевидно прийняв на себе сю фундацію і виготовляє основну грамоту до предложеня єї намісництву до затвердження. — П. радн. Р. Алексевича знає вся галицка Русь яко щедрого добродія і жертводавця на народні і добродійні цілі. Жаль дуже лише, що роздаване запомог попало в такі руки, звідки ті запомоги будуть повертати ся на піддержуванє москвофільства і православя.

— **Українське тов-о „Просвїта“ в Катеринославі** вечер минулої середи, 28. жовтня в своїм власнім помешканю (Торгова ул. 8) впорядило дві лекції на теми: 1) „Виговський та гаґяцкі статї“ (прочитав В. А. Біднов) і 2) „Попередники Котляревского в книжній українській літературі“ (прочитав С. О. Липковський). Вступ для всіх був безплатний.

— **Печери в Кривчу** (повіт Борщів). Доносять нам з Кривча, що п. Клим Гутковский розсліджував дальше відкриті ним печери, про які писано в нашій часописи. Розмірів тих печер поки що годі означити. Тягнуть ся они на величезнім просторі і задля небезпеки життя ніхто не хоче зважити ся навіть в товаристві п. Гутковского зайти до середини. Є то справдішний лабіринт, блискучий при світлі чудовими хрусталами вапняка в ріжних відмінах і красках. Головний хідник, по яким дорога в однім напрямі триває шість

годин, є вже точно означений і на нїм зблудити не можна. В останних днях п. Гутковский робив в середині фотографічні знімки і поширював в кількох місцях головний хідник. В однім місци, що творить простору яму, мають Кривчани постройти каплицю, на яку вже збирають складки. Одним словом печери в Кривчу будуть неменше цікаві до звидженя як копальні соли в Величчі.

— **За бунзу „Б“.** Сими днями в московській судовій палаті розглядала ся цікава справа. Дня 12. марця сего року присяжний адвокат Котлецов подав прошенє, щоб заплачено з московскої купецкої управи за збитки тому, чию він провадить справу; се прошенє адвокат написав без букв „Б“ та без „Ъ“. І от товариш голови четвертого відділу окружного суду написав так на прошеню: „Повернути подателеви, щоб написав грамотно“. Котлецов подав на сю резолюцію скаргу в палату. Палата визнала, що так робити не можна було, і постановила прийняти прошенє таким, як оно написано.

— **Господарські курси для селянок.** Головна управа хліборобства в Петербурзі має замір впорядити в губерніях: саратівській, самарській, тамбовській та пензенській курси сільского господарства для селянських дівчат.

— **Як „храмують“ на селі?** „Рідному Красви“ доносять з Сасинівки (пирятинського повіту): Дня 14. жовтня на Покрову, тут храмовє свята, що зве ся просто „храм“. А „храмують“ тут не-аби-як. За три дні перед храмом спродано з казенної пропинації без малого на тисячу карбованців горівки. А в Сасинівці всего домів з чотириста: коли розложити храмовє п'яньство на всі доми рівно, то на кождий дїм припадає по два з половиною карбованці. „Храм“ відбуває ся не оден день, а два або й три. То вже зве ся — „похрамини“. На Покрову люде пють собі по хатах, дома. А на другий день виходять опохміляти ся на величезну площу, як на ярмарок. На тій площі з одного краю шинок. Кождий виходить з своєю родиною і вся площа рясно вкриває ся миром. Під обід починає ся сварка: тут уже так заведено, що коли хто з ким посварить ся, то відкладає своє „серце“ на Покрову. Хоч від Різдва ждатиме, а вже на Покрову своє візьме, — докаже привселюдно чи бійкою, чи лайкою, та ще й родичі поможуть, або оступлять ся. Бувало, що на сей храм висилали козаків, бо своя поліція нічоґо не врадить з такою силою п'яних. Люди тут усе бідні; на землю скупо; заробляють фірою; та заробітки булиб добрі, колиб не „похрамини“ та не „потрушина“. — Но, в деяких селах Галичини не засоромились би що до „похрамин“ перед Сасинівцями!

Оповідки.

— **Останний репертуар руского театру в Станиславіві.** (Саля тов. ім. Монюшка. Початок о год. 7½ вечером).

В суботу дня 7. с. м. „Фавст“ оперета в 5 дїях а 6 відслонах К. Гунода. Гостинний виступ п-ні Ф. Лопатівської, співачки львівської опери.

В неділю дня 8. с. м. „Арсен Яворенко“ (На громадській роботі), народна драма в 5 дїях зі співами Б. Грінченка.

Ві второк дня 10. падолиста с. р. останне представленє „20 днів тюрми“ найновіша фарса в 3 дїях Вебера. Фарса ся грана з великим поводженєм на столичних сценах.

Наука, штука і література.

— **Ілюстрований народний календар тов-а „Просвїта“** на рік звичайний 1909. Річник XXXII. Коштом і заходом тов-а „Просвїта“. У Львові. З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка. Стор. XLVIII+124+72+анонси, 8 кн. Цїна 1 К. Зміст: I. Часть календарска. Календар. Календарські записки. Роком 1909 нравить Сатурн. Коротка хронологія нашої історії. Коротка хронологія всесвітної історії. Коротка хронологія історії Славян. Хро-

нологія культурних здобутків. Показчик днів на рік 1909. Календаріом. Жидівський календар. Українська преса. До читачів. — II. Часть літературна. Календар праці. Як старі люди погоду пізнавали. Як берегти дїтий від хобоби, Чим і як треба годувати дитину, щоб вона була здорова? Як треба доглядати дїтий, щоб вони не вчили ся нічоґо лихого. Як здержати піски. Князь Роман відрікаєть ся корони. Чічка, оповіданє Ів. Семанюка. Порадник лікарський в найважнійших недугах, зладив др. Евґен Озаркевич. Вставай Україно, вірш С. Яричевского. Загадки, за яких розвязку назначені нагороди. Полтавська битва (1709 р.) С. Т. Других знають добрі люди, поезия І. Грабовича. Про потребу забезпеченя на житє, написав Осип Кузьмич. Ой піду я в бір темненький, вірш Лесі Українки. Про зуби, написав др. Іван Бережницький. Київ, написав Г. Х. Козак-нетяга (за Мордовцем). Про забезпеченє худоби. Про злодія у селі Гаківниці, П. Куліш. Притча про двох сусідів, що мали одно імя. Роки жури С. А. Савінкова, переклав Г. Хоткевич. Наші ювілеї. З року на рік. Що повинно бути в кождій рускій громаді? По-смертні загадки. Сьмішне. Загадки. — III. Часть інформаційна. Почтові постанови. Інформації для їдучих залїзницями. Міри і ваги. Короткий спосіб обчисленя відсотків за дні Таблиця відсоткова. Скалі стемплеві і податок особисто-доходовий. Календар ваґитности домашних звїрят. Запоручені хобоби і час звороту. Тарифа консумційного податку в додатку для міста Львова. Обчисленя при будівлях. Порадник у важнійших справах податкових. Війскові приписи. Війскові рекламациї. Відшкодованя для родин резервістів. Війскові урлюпи на час жївє. Полекші для заморських емігрантів, обовязаних до військової служби. Амнестия для війскових дезертирів. О праві зборів. Платня за підводи. Контумация. Управа держави. Управа краю. Провідник по Львові. Музеї і бібліотеки отворені для дублики. Адвокати Українці в Галичині й Буковині. Нотарі Українці. Архітекти, інженери, геометри і техніки Українці. Ремісники і промисловці. Де живе український (руский) нарід та кілько єґо? Наші товариства й інституції. Оголошеня.

Галицкий сойм.

На вчерашнім засіданю вела ся розправа вад звітом адміністраційної комісії і проєктом доповняючої постанови § 18. крайового статута в справі розширеня кр. автономії.

Між иншими бесїдниками забрав голос пос. Олесницький і зложив отсю заяву:

Руский нарід в Галичині і ми, єґо представителі, єсьмо в засаді противні автономії сего краю і компетенції сего сойму. Противимо ся не тому, немов би ми були ворогами ідеї самоуправи, або симпатизували з ідеєю централїзму, але тому, що власне під покришкою автономії краю відбирає ся рускому народови можливість рішати про свої справи, а дає ся власть другим рішати про долю Русинів. Автономія сего краю противить ся також народним інтересам і правно-політичному становищу, опертому на наших правах історичних до сего краю. Східна частина краю яко давне Галицко-Володимирське королівство вістала прилучена до Австрії на основі иншого титулу правного, як західна Галичина і разом з Буковиною мала творити окрему цілість адміністраційну.

Репрезентация руска в соймі творить лише 50 проц., коли в держ. раді виносить 20 проц. І з тої причини Русини не можуть бути за розширенєм крайової автономії. Русини могли би бажати розширеня автономії Галичини тоді, коли би в соймі були заступлені таким чпслом послів, яке їм належить ся.

Подібну заяву зложив також п. Король. Мимо того проєкт закона що до розширеня кр. автономії сойм прийняв в 2-ім і 3-ім читаню двома третинами голосів.

В дальшій розправі вчєра сойм прийняв кілька звітів комісій і кр. виділу.

Нині по полудни має сойм бути відрочений.

Кость Курилло.

Письмо з дороги.

(Дальше).

Питаюсь по російськи якогось старшого жида, що се за дівчина? Сказав мені, що се революционерка — просиділа в каторзі, жертвуючись за братів своїх, у ній каже, „ест божественное посланничество“, та просив мене про те нікому а нікому не споминати, бо не перепустяли би її до Америки.

Обійшов я далі каюти третьої класи, придивився їх харчови і кухням, а усе в найбільшій порядковості та чистоті утримане. Дві кімнати „Zwischendeck-у“ досить просторі. Лишень самі люди у них якісь нехарні, розчіхрани, немиті щось цілий тиждень і опущені, хоч, річ дивна, мають купіль, ванну, лишень не хотять, відай, користати із неї. Се переважно самі емігранти російські. Та се зробило на мене дуже дуже сумне вражіння. В кілька хвиль приходить лікар, бере пульса руки першої з краю хорої жінки, що тримає на руді маленьке хлопятко, записує лікарство на скріплене серця, давонить на штеарта, посилає по лікарство, а сам бере маленьке хлопятко за ручку і всміхається до нього. А хора мати гляне на лікаря з такою вдячністю, якої не мож добачитись у нивішних людей, хіба у простолюдина. А я стою, дивлюсь на те, та люблю мені на сердці, та гадаю, чи се не одна з найщиріших хвиль тут на кораблі.

Бременгафен-Новий Йорк 3. IX. 1908.
на палубі „Main’у“.

Сиджу при маленькому столі в сьвітлиці та пишу. Яксь американьска Mrs. грає на п’яніно та прегарно інтерпретує рансодію Ліста. При нивішних столиках пані читають, а панове, як звичайно, грають у whist’a. А по кімнаті ллють ся звуки рансодію, із початку тихесенькі, як те море з рана ще півсонне, мрійне, а потім пливають сильнійше, що раз сильнійше, як ті розбурхані філії, що б’ють ся по морі підчас бурі.

Та, кажуть ся мені, мечі, криві шаблі, як давонять об підлогу, як довгими рядами дефілюють угорські бояри, як перлять ся чарки, пугари золотим токам, весіля, гуляня... то знов, бачать ся мені, старенькі мами, як пращають на війну своїх синів, у останне цілкують їх чола, не плачуть за ними, бо се за волю, за право, за вітчизну — за сьвјату...

Ввижають ся мені зібрані війська табором у лісі над річкою, як під сьвященним дубом слухають слів свого вожда перед боем... важким боем...

Змовкає на хвилину рансодія, то знов зветь ся ледво чутними звуками, мов ті тамні шуми стареньких лип біля наших церков, що під вечір молять ся.

Та жаркі сі граня, повні огню і почувань згадують мені на мою бідну, нещасну Україну, мов би Богом забуту, а і людьми полишену, так далеку нині від мене, без свободи і долі, смутними думками сплакану.

Але я її люблю, люблю ще більше, для того, що Вона нещасна моя.

А там за вікнами море, ніч і мрак...

За душно, за тісно мені у кімнаті, кидаю перо та виходжу на поміст. На палубі пусто, сумно, тихо... Товста мрака паде маленькими каплями на мое лице.

Та дивлюсь по морю, по далекому довго, довго...

Бременгафен-Новий Йорк 4. IX. 1908.
на палубі „Main’у“.

Нині без перерви маємо мраву та мраку. Сигналова труба грає що минути даючи знати, що їде корабель. Перед собою не мож дальше бачити, як на пятьдесят кроків. Усе

просякло вогкостію. І те сьвітло денне таке мляве нині і бліде, як ся мрака, що глядить на мене жалібними крепами.

Море справді спокійне, але пароплав не може плисти скоро, бо товста мрака глушить сигнали. На палубі досить студено. Після значків на інформаційній мапі океану находимо ся тепер (12 год. полудне) о годшну дороги до New-Fundland (острів Кар Раса), та тим самим маємо причину мраки.

Над вечером вигодождуть ся, мрави уступають, та поволі покажуть ся сонце, щоби перед сном своїм ще засьвітити людам, та потім у крові на заході сконати.

Чудовий се був сььогодні скін сонця на морі. Червона широка луна осталась по ньому, така жарка, красна у своїм тоні, та закервавила море, що дивувало ся, чи смутилось його заходом. Поволісеньки, незаметно рожевіє вона, біліє, та потім гніє десь за морем, а по ній приходить вечір.

(Дальше буде).

Телеграми

з дня 5. листопада.

Відень. Грецький король Юрій приїхав ту вчора, щоби зложити нашому цїсареві желанія з нагоди 60-літнього панованя. На двірці привітав гостя цїсар Франц Йосиф і архієвкнязі. Явили ся також члени грецького посольства та двірські достойники. Король замешкав в цїсарськїм замку. Вечером був в честь короля галевий обід.

Зібенбрун. Вчора о 4. год. по пол. прибув ту цїсар Вільгельм, привитаний на двірці архієвкнязем Францом Фердинандом. Привітане було дуже сердечне. Потім цїсар і архієвкнязь відїхали самоїздом до Екартсав.

Любляна. Вчора скінчив ся судовий процес проти обжалуваних за публичне насильство і збїговища в останних подїях в Любляні. Засуджено дві особи на 5 місяців, дві на 4, три на 3, одну на 2 місяці а одну на 6 тижнів в’язниці, вкінці 3 робітників на 3, 6 і 14 днів арешту.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрація і карарня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 5. с. м.: Зофія і о. Іван Тарасовичі, Мости великі; Марія Гриник, Рогатин; Павлина Єднака, Рогатин; В. Михалишин, Любачів; Юліян Рудкевич, Дрогобич; о. М. Дацько, Шкло; др. Теодор Ваньо, Сколе; Михайло Петрович, Окорець; о. Николай Герасимович, Лешнів.

ДЕНТИСТ

Др. К. Леваковський

Львів, пл. Талицка 7. (каг Централь. каваркею).

Витяганє, пльомбованє, вставляванє зубів без болю.

РУСНИН! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Білінського в Збаражї.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся покликку:

Свій до свого!

При закупні товарів просимо покликкувати ся на анонси нашої часописи!

Вийшов 8-ий випуск.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА.

„УКРАЇНСЬКА МУЗА“

ПОЕТИЧНА АНТОЛОГІЯ

під редакцію ОЛЕКСИ КОВАЛЕНКА.

В 12 випусках; виходе кожного місяця. В антологію входять кращі твори всх найвидатніших українських поетів, починаючи од найстаріших корифеїв і до наших днів, з України Російської, Галичини, Буковини і Америки; всього до 120 поетів. В кожному випуску будуть твори 10 поетів (більше, як по 100 поезій) нових і вже друкваних, з портретами, автобіграфіями і біографіями поетів, заставками і віньєтками. Збірник буде великого формату і матеме до 1200 ст. Ціна кожного окремого випуску 25 коп., з пересилкою 30 коп., а по передплаті 2 рубли за всі 12 випусків, з пересилкою 2 р. 50 к. Можна на виплат. 1 р. зараз, 1 р. через місяць і 50 коп. першого липня (юля). Гроші посилають по адресі: Київ, Іванівська улица 75, Олексі Коваленкові, або в „Українську Книгарню“, Безаківська 8, або в книгарні „Л. Ідзіковського“, Хрещатик 29.

За границю: 3 карб. 50 коп., з пересилкою: в Австрії 8 корон, в Америці 2 долари.

Редактор-Видавець О. Коваленко.

Працюйте і щазїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Джїстер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за ітбабуляцією на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 літ (при 30 ратах шірічних вносять рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кожних 100 К позички.

Векселї приймають ся тільки 3 місячні, з 3 підписами, на 6 прц. до 7 прц.

Членами можуть бути позичку і дістати тільки члени обезпечені в „Джїстер“.

З зисків удїлив „Джїстер“ на публичні добродїїні цілї квоту 45.835 корон.

Вкладки . . . . . 2,795.183 К.
Позички удїлені . . . . . 3,410.684 К.
Удїли членські . . . . . 234.398 К.
Цїнні папери . . . . . 130.452 К.
Фонд резервовий і инші . . . . . 46.842 К.
Льокації . . . . . 182.206 К.

Канцелярїя Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад залїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Ряшева	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:07	—	2:05	5:57	9:30
Черновець	—	—	—	—	12:20
Станиславова	5:40	—	—	—	—
Коломиї	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Пустомит	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Самбора	8:00	10:30	2:00	—	9:10
Любіня	8:00	10:30	2:00	9:10	—
Рави рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:26	1:15	5:00	9:25	10:10†
Брухович	7:10	—	12:40	4:50	8:20
Брухович	8:15	—	—	—	—
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночи
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Ряшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	7:45	11:10
Черновець	6:10	9:35	2:23	—	10:38
Черновець	—	—	—	—	2:50
Станиславова	—	—	—	2:40	—
Коломиї	—	—	—	6:08	—
Стрия	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Пустомит	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Самбора	6:00	9:05	4:00	—	10:45
Любіня	6:00	9:05	—	4:00	10:45
Рави рускої	6:14	11:05	—	7:10	11:35†
Янова	6:58	9:15	1:35†	3:35	6:30
Брухович	7:21	11:05	—	—	—
Брухович	6:14	—	3:35	7:10	11:35†
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15

ЗАМІТКА: Поспїшні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в недїлі означені †.